

Třetí neděle postní C

Pokání jako životní postoj

Pokání je motiv, který se nám stále znovu objevuje a vrací v naší bohoslužbě slova. Texty i ze Starého i z Nového zákona, které v postní době čteme, vysvětlují toto slovo z nejrůznějších stran. I dnešní úryvek ze sv. Lukáše přispívá k jeho lepšímu a hlubšímu pochopení. Nebudete-li činit pokání, všichni zahynete. Ke Kristu přicházejí učedníci a vypráví mu, jaký trest Boží postihl ty, na které padla věž v Siloe. Kristus reaguje na jejich vyprávění tak, že ukazuje pokání jako něco nutného, co patří k životu každého člověka. Pokání v tomto pojetí tedy není nějaký ojedinělý čin, ale spíše postoj. Pokání člověk nevykonává, ale žije.

Když konáme zpověď, dostáváme od kněze pokání. Někteří křesťané se často představují, že to je jakési zaplacení za hříchy, za odpuštění. Pomodlíme se tři otčenáše, které nám kněz uložil a zase můžeme být s Bohem jedna ruka. Taková představa pochází z toho, že si vůbec často redukuje vztah k Bohu na takovýto – měli bychom skoro říci – obchodní vztah. Něco za něco. Já Ti dám svíčku a Ty mně vyslyšíš, Já půjdu ke sv. přijímání a Ty mne uzdravíš, pomodlím se tuto modlitbu a Ty mi dáš spásu. Potom se ovšem pohoršíme, když tento vztah nakonec nefunguje. Tak nějak je tomu s naším pokáním, které dostáváme ve sv. zpovědi.

Bůh nám odpouští hříchy ne proto, že si toho zaslужujeme, ale protože je milosrdný. Jeho odpuštění je darem. Proč tedy máme konat pokání? Ne proto, že by toto pokání bylo podmínkou odpuštění, ale proto, že toto pokání je podmínkou pro nás, aby toto jeho odpuštění mělo ten smysl, který mu dává. Jdi a už nehřeš. Pokáním máme v sobě upevnit své rozhodnutí nehřešit, svou vnitřní přeměnu, svou odolnost vůči hříchu.

Každý hřích v nás zanechává stopy, které nutno vykořeňovat s trpělivostí a odvahou. Každý hřích nás vydává v moc dalšího vlivu, který na nás uplatňuje moci temnoty. Oslabuje naši vůli, naši rozhodnost, naše vidění Boha a hodnot Božího království. Konat pokání tedy znamená stále zasazování se o překonání těch náklonností, které v nás zanechal hřích jako jizvy po zacelené ráně. Proto znamená vždy něco obtížného a namáhavého spojeného s obětí. A pokání, které nám ve zpovědi ukládá kněz těch několik modliteb nebo nějaký jednoduchý a lehký skutek, je pro nás jen výrazem, kterým naznačujeme Bohu svou pohotovost k pokání jako našemu trvalému postoji v životě. Je vnějším důkazem naší vnitřní připravenosti k pokání.

Pokání je dále výrazem naší vděčnosti. Vyjadřujeme v něm, že jsme nebyli hodni odpuštění, kterého se nám dostalo. Bereme na sebe trest, který nám příslušel z Boží ruky. Přijímáme odpuštění ne jako něco samozřejmého, ale jako něco drahocenného, čeho si chceme vážít. Zpovědnice není automat, do něhož vejdemo špinaví a vyjdeme čistí a přitom si jsme vědomi, že si kdykoli můžeme jím posloužit.

Zpovědnice není fabrika na odpuštění hříchů, ale posvátné místo setkání hříšníka s Kristem, který nám pro naši upřímnou lítost a naše pokorné přiznání dává velký dar odpuštění. Dar, který zavazuje. Odpouští se jí mnoho, protože milovala mnoho – řekl Kristus o cizoložné ženě, která se slzami vyznala své hříchy a pochopila v této chvíli, kdy s pláčem líbala jeho nohy a utírala je svými vlasy, Boží lásku. Proto se pro nás s každým novým odpuštěním stupňuje tento požadavek lásky milovati tím víc, čím víc nám bylo odpuštěno. A oběť, která posvětila a stvrzuje lásku, je jen jiným jménem pro pokání jako životní postoj, který naplňujeme. Pokání je oživující silou, jíž v sobě křísíme všechny zárodky a schopnosti dobra, které byly narušeny. Proto patří k podstatě života křesťana tak, jako víra, naděje a láska. Je

jednou z jeho základních životních funkcí bez níž v nás život uhasíná. Nebudete-li činit pokání, zemřete. Toto slovo dnešního čtení bychom si měli vepsat do srdce jako jeden ze zákonů Božího království. Odnese si s sebou z dnešní liturgie toho slovo. Proměňme ho v čin, neboť nejsme jen posluchači slova, ale jeho uskutečňovatelé podle sv. Jakuba. Naše bohoslužba slova je službou slovu skrze čin života. Neboť v něm byl život podle slov sv. Jana a ono je slovem života, které se stalo světlem lidí, aby tma, která je obklopuje, je nepohltila.